

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Národní soustava kvalifikací

Obsah

Obsah	2
K čemu slouží Národní soustava kvalifikací.....	3
Co je obsahem Národní soustavy kvalifikací	5
Co je obsahem standardů kvalifikací	7
Jak probíhá uznávání kvalifikací	9

K čemu slouží Národní soustava kvalifikací

Petra je vyučená švadlena, která po dvou letech práce v oděvní výrobě nastoupila do cukrárny své kamarádky. Tady se naučila nejprve vyrábět zmrzliny a posléze i zhotovovat širokou plejádu úžasných zákusků. Pak se přestěhovala do jiného města, kde se snažila najít nové zaměstnání. Nebyl tam žádný oděvní provoz, zato několik cukráren. I když uměla řadu činností, které by v nich uplatnila, ani v jedné ji nepřijali. Na své cukrářské dovednosti totiž neměla žádný kvalifikační doklad; jediné, co měla, byl výuční list švadleny.

Pavel je vyučený obráběč kovů, pracoval jako soustružník a bavilo ho vařit. O této zálibě věděl jeho soused, a když zakládal vlastní hospůdku, nabídl Pavlovi, jestli to nechce zkusit u něj v kuchyni. Pavel nabídku přijal, ve vaření se tam ještě zdokonalil a hosté byli maximálně spokojeni. Spokojený byl i Pavlův nadřízený. Jenže ten pak začal své podnikatelské aktivity rozšiřovat, vzal si vysoké úvěry, špatně odhadl výnosy a jeho firmy včetně hospůdky skončily v konkurzu. Pavel přišel o práci a novou už nehledal ve strojírenství, ale po hotelech, restauracích, jídelnách a podobných zařízeních. Neuspěl. Jediným papírem, kterým mohl prokázat svou kvalifikaci, byl výuční list obráběče kovů.

Úkol 1: Jaký společný problém mají Petra i Pavel? (správně je b, v případě jiné odpovědi návrat na začátek)

- a) Nedaří se jim získat práci, protože často mění zaměstnání.
- b) Nedaří se jim získat zaměstnání v práci, kterou sice umějí, ale nemají na to žádný kvalifikační doklad.
- c) Nedaří se jim získat zaměstnání, protože se vyučili v neperspektivních oborech.

Je čím dál běžnější, že člověk pracuje v jiném oboru, než který vystudoval, nebo v němž se vyučil. Často tuto novou práci i mnohem lépe ovládá. Jenže změní-li pak zaměstnavatele, zůstává mu jako doklad o kvalifikaci zase jen původní vysvědčení, diplom či výuční list.

Řešením je soustava kvalifikací, která umožní, aby lidem byly uznávány jejich skutečné dovednosti, bez ohledu na to, zda si je osvojili ve škole, v kurzu, v praxi, samostudiem. Principem je, že kvalifikace jsou popisovány pomocí výsledků učení, nikoliv pomocí vzdělávacích programů.

Budování kvalifikačních soustav popisovaných prostřednictvím výsledků učení doporučují svým členským zemím jak OECD, tak Evropská unie. V rámci EU je navíc vypracováván tzv. Evropský kvalifikační rámec, který obecně definuje osm kvalifikačních úrovní, aby jejich prostřednictvím bylo možné národní kvalifikace srovnávat společným měřítkem.

Česká republika patří mezi země, které již začaly s tvorbou Národní soustavy kvalifikací (NSK). Bližší informace na www.nuv.cz/nsk2 a na www.narodnikvalifikace.cz

Úkol 2: Co je hlavním cílem NSK? (správně je c, v případě jiné odpovědi návrat na odst. „Je čím dál běžnější...“)

- a) Vytvořit novou vzdělávací soustavu kompatibilní se vzdělávacím systémem EU.
- b) Nově koncipovat vzdělávací programy.
- c) Umožnit občanům, aby jim mohly být uznávány jejich skutečné dovednosti a kompetence bez ohledu na absolvovanou vzdělávací cestu.

Co je obsahem Národní soustavy kvalifikací

Národní soustava kvalifikací je definována zákonem č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, který mj. stanovuje,

- co má NSK obsahovat, jaké jsou typy kvalifikací, jak jsou popisovány;
- kým má být NSK vytvářena a schvalovaná;
- jak a kým se má uskutečňovat vlastní uznávání kvalifikací.

NSK rozlišuje 2 typy kvalifikací:

Úplná profesní kvalifikace je způsobilost vykonávat určité povolání v plném rozsahu (cukrář, zedník, prodavač, elektrotechnik, architekt, lékař apod.) a není vlastně ničím novým, člověk ji získá ve škole absolvováním určitého oboru vzdělání.

Profesní kvalifikace je způsobilost vykonávat pouze část určitého povolání, tj. určitou pracovní činnost nebo několik pracovních činností, které ale ve svém celku dávají možnost pracovního uplatnění (např. příprava studené kuchyně, výroba perníků, výroba zmrzliny, vazač a aranžér květin, montér zateplovacích systémů, mechanik pneuservisu aj.).

Každá kvalifikace v NSK má svůj tzv. kvalifikační standard a tzv. hodnoticí standard.

Kvalifikační standard určuje, co je třeba pro získání příslušné kvalifikace umět. Jedná se o soubor kompetencí (způsobilostí) potřebných pro výkon pracovních činností příslušné kvalifikace.

Hodnoticí standard určuje, jakým způsobem bude ověřeno, zda člověk skutečně splňuje požadavky kvalifikačního standardu. Jedná se o soubor kritérií, postupů a dalších pokynů a podmínek pro ověřování stanovených kompetencí.

Jelikož obsah kvalifikačních i hodnoticích standardů vychází z požadavků světa práce a na jejich formulování se zásadním způsobem podílejí zástupci zaměstnavatelů, stávají se standardy kvalifikací (úplných profesních, příp. profesních kvalifikací) nástrojem přenosu požadavků světa práce do oborů vzdělání.

Standardy profesních kvalifikací jsou závaznou normou pro zkoušení zájemců o získání profesních kvalifikací. Podrobnosti jsou stanoveny zákonem č. 179 / 2006 Sb.

Standardy budou vždy po svém schválení zveřejněny v informačním systému NSK na adrese www.narodnikvalifikace.cz.

Úkol 3: Která z následujících tří kvalifikací nejspíš nebude profesní, ale úplnou profesní kvalifikací? (správně je b, v případě jiné odpovědi návrat na odst. „NSK rozlišuje 2 typy kvalifikací...“)

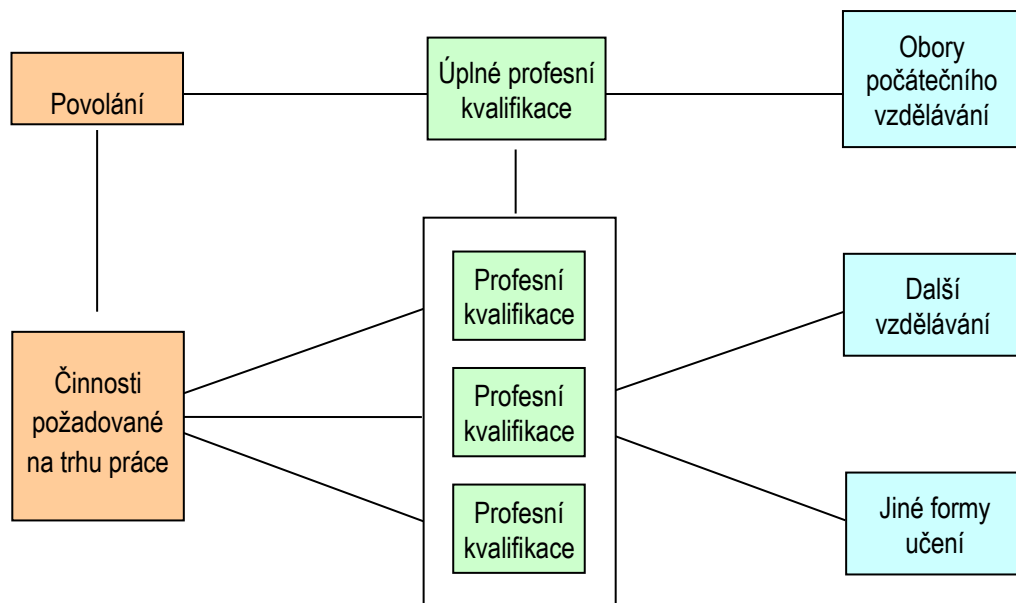
- a) Kočí v lesní těžbě

- b) Výrobce kožedělného zboží
- c) Práce na pokladně a pokladních systémech

Úkol 4: Která z následujících tří kvalifikací nejspíš nebude profesní, ale úplnou profesní kvalifikací? (správně je a, v případě jiné odpovědi návrat na odst. „NSK rozlišuje 2 typy kvalifikací...“)

- a) Kominík
- b) Montážník komínů a komínových vložek
- c) Výroba zákusků a dortů.

NSK jako most mezi světem práce a sférou vzdělávání znázorňuje následující schéma:

Co je obsahem standardů kvalifikací

Zaměříme se na standardy profesních kvalifikací.

Kvalifikační standard profesní kvalifikace obsahuje základní identifikační údaje o kvalifikaci a dále soubor požadovaných odborných kompetencí. Ty jsou např. pro profesní kvalifikaci Ovocnář následující:

Výsadba ovocných dřevin včetně ošetření po výsadbě
Ošetřování rostlin ručním nářadím
Řez ovocných dřevin na trvalém stanovišti
Sklizeň, třídění, skladování a expedice ovoce a jeho úpravy pro prodej
Množení ovocných rostlin
Hnojení ovocných stromů
Řízení a obsluha traktorů a jiné mechanizace
Aplikace ochranných prostředků proti chorobám a škůdcům ovocných rostlin

Hodnoticí standard této profesní kvalifikace obsahuje pro každou odbornou kompetenci tabulku s kritérii pro její ověření, která např. pro kompetenci „Aplikace ochranných prostředků proti chorobám a škůdcům ovocných rostlin“ vypadá následovně:

Aplikace základních ochranných prostředků proti chorobám a škůdcům ovocných dřevin	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Vysvětlit technologický postup při míchání a aplikaci chemických látek	Ústní ověření
b) Namíchat ochranný postřik v požadované koncentraci	Praktické předvedení
c) Provést postřik ovocných dřevin proti chorobám a škůdcům	Praktické předvedení
d) Dodržet zásady bezpečnosti práce při manipulaci s chemickými látkami	Praktické předvedení
Je třeba splnit všechna kritéria.	

Hodnoticí standard obsahuje ještě další informace:

- a) Pokyny k realizaci zkoušky
- b) Výsledné hodnocení
- c) Počet zkoušejících
- d) Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby
- e) Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky
- f) Doba přípravy na zkoušku
- g) Doba pro vykonání zkoušky
- h) Na tvorbě standardu se podíleli

Úkol 5: Nejdetailnější podrobnosti o zkoušce k určité profesní kvalifikaci jsou uvedeny (správně je a, v případě jiné odpovědi návrat na začátek tématu „Co je obsahem standardů kvalifikací ...“)

- a) V hodnoticím standardu.
- b) V kvalifikačním standardu.
- c) V zákoně 179 / 2006 Sb.

Jak probíhá uznávání kvalifikací

Každý občan, který má zájem získat osvědčení o profesní kvalifikaci, musí složit zkoušku podle hodnoticího standardu této profesní kvalifikace. Zkoušení a vydávání osvědčení provádějí tzv. autorizované osoby. Těmi jsou fyzické nebo právnické osoby, které po splnění předepsaných požadavků získají tzv. autorizaci pro příslušnou profesní kvalifikaci. Autorizaci udělují jednotlivá ministerstva, do jejichž působnosti příslušné profesní oblasti patří - tzv. autorizující orgány. Jejich seznam a rozdělení působnosti jsou uvedeny v zákoně 179 / 2006 Sb.

Autorizovanými osobami se mohou stávat i školy. Mohou tak provádět ověřování profesních kvalifikací, které jsou obsahově součástí jimi vyučovaných oborů. Rovněž se jim otevírá příležitost realizovat kurzy pro tyto profesní kvalifikace.

Informační systém NSK je zdarma přístupný na stránkách www.narodnikvalifikace.cz, kde je možné pro každou profesní kvalifikaci nalézt kvalifikační i hodnoticí standard a také kontakty na všechny autorizované osoby, které mají oprávnění zkoušet občany podle hodnoticího standardu příslušné profesní kvalifikace a udělovat celostátně platné osvědčení o jejím získání.

Díky NSK tak bude mít Petra možnost složit zkoušku podle hodnoticího standardu profesní kvalifikace Výroba zmrzlin a kvalifikace Výroba zákusků a dortů a pokud u zkoušek uspěje, získá osvědčení o obou těchto kvalifikacích, které budou mít celostátní platnost a které by měly přispět k její lepší profesní uplatnitelnosti. Obdobně Pavel bude moci získat osvědčení o profesních kvalifikacích např. Příprava studené kuchyně, Příprava teplých pokrmů. Složení zkoušky bude samozřejmě pouze občánovým právem, nikoliv povinností. Právem, kterého bude moci využít, aby tím zvýšil své šance na získání zaměstnání.

NSK, resp. zákon 179 / 2006 Sb. nabízí občanům ještě další možnost, a tou je získat nejen profesní kvalifikace, ale i úplnou profesní kvalifikaci, aniž by bylo nutné absolvovat školní vzdělání. Některé úplné profesní kvalifikace totiž lze získat úspěšným složením kvalifikací profesních. V praxi to znamená, že získá-li občan osvědčení o všech předepsaných profesních kvalifikacích, může na příslušné škole složit závěrečnou zkoušku z daného oboru.

Tato cesta je možná pouze v případě těch oborů vzdělání, k nimž takováto obsahově ekvivalentní skladba profesních kvalifikací existuje, což je uvedeno na webu Národní soustavy kvalifikací.

Znamená to, že přidá-li Petra k osvědčením o profesních kvalifikacích Výroba zmrzlin a Výroba zákusků a dortů ještě osvědčení o profesní kvalifikaci Výroba jemného pečiva a Výroba restauračních moučníků, bude moci složit závěrečnou zkoušku v oboru Cukrář a uspěje-li, obdrží výuční list. V tomto případě profesní kvalifikace Výroba zmrzlin není nutností pro připuštění k závěrečné zkoušce z oboru Cukrář, pouze rozvíjí úplnou profesní kvalifikaci Cukrář. Pavel bude moci obdobným způsobem získat výuční list v oboru Kuchař, a to úspěšným absolvováním zkoušek z profesních kvalifikací Příprava teplých pokrmů, Příprava pokrmů studené kuchyně a Příprava minutek.

Úkol 6: Občan, který bude chtít získat profesní kvalifikaci, musí:

(správně je c, v případě jiné odpovědi návrat na začátek tématu „Jak bude probíhat uznávání kvalifikací ...“)

- a) Podat žádost na autorizující orgán, tj. příslušné ministerstvo, přičemž seznam autorizujících orgánů najde v hodnoticím standardu, a složit úspěšně zkoušku.
- b) Přihlásit se ke zkoušce u autorizované osoby, přičemž seznam autorizovaných osob najde v zákoně 179 / 2006 Sb., a složit úspěšně zkoušku.
- c) Přihlásit se ke zkoušce u autorizované osoby, přičemž seznam autorizovaných osob najde na stránce www.narodnikvalifikace.cz u příslušné kvalifikace, a složit úspěšně zkoušku.

Úkol 7: Firma, společnost, škola, která se bude chtít stát autorizovanou osobou, musí:

(správně je b, v případě jiné odpovědi návrat na začátek tématu „Jak bude probíhat uznávání kvalifikací ...“)

- a) Podat žádost na autorizující orgán, tj. příslušné ministerstvo, přičemž seznam autorizujících orgánů najde v hodnoticím standardu, a pokud úspěšně složí zkoušku, získá autorizaci, čili oprávnění zkoušet příslušnou profesní kvalifikaci.
- b) Podat žádost na autorizující orgán, tj. příslušné ministerstvo, přičemž seznam autorizujících orgánů najde v zákoně 179 / 2006 Sb., a pokud splní všechny požadavky, zejména požadavky na odbornou způsobilost a na materiálně technické vybavení, které jsou uvedené v hodnoticím standardu, získá autorizaci, čili oprávnění zkoušet příslušnou profesní kvalifikaci.
- c) Podat žádost na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, a pokud splní všechny požadavky, zejména požadavky na odbornou způsobilost a na materiálně technické vybavení, které jsou uvedené v hodnoticím standardu, získá autorizaci, čili oprávnění zkoušet příslušnou profesní kvalifikaci.

Úkol 8: Získat výuční list v určitém oboru vzdělání, tedy úplnou profesní kvalifikaci, bude podle zákona 179 / 2006 Sb. možné tak, že:

(správně je c, v případě jiné odpovědi návrat na odstavec „NSK nabídne občanům ještě další možnost ...“)

- a) Občan složí u autorizované osoby zkoušku z příslušné úplné profesní kvalifikace.
- b) Občan získá všechny profesní kvalifikace, které jsou ve svém celku ekvivalentní s určitou úplnou profesní kvalifikací a po předložení osvědčení o těchto profesních kvalifikacích na některé škole, kde tento obor učí, automaticky obdrží výuční list.
- c) Občan získá všechny profesní kvalifikace, které jsou ve svém celku ekvivalentní s určitou úplnou profesní kvalifikací a po předložení osvědčení o těchto profesních kvalifikacích na některé škole, kde tento obor učí, mu bude umožněno složit závěrečnou zkoušku, aniž před tím absolvoval školní vzdělání v tomto oboru.